

Vzhodne in jugovzhodne meje EU

Zunanja kopenska meja Evropske unije, od Poljske do Bolgarije, je dolga 4800 kilometrov in je močno varovana. Regionalno predstavništvo UNHCR-ja za srednjo Evropo, s sedežem v Budimpešti, je zadolženo za področje Poljske, Slovaške, Madžarske, Slovenije, Romunije in Bolgarije in zato skrbno spremlja razmere na zunanji kopenski meji EU.

Posamezne vlade imajo legitimno pravico varovati svoja ozemlja in preprečevati nezakonite imigracije, vendar pa je za sistem mednarodne zaščite vitalnega pomena, da tudi najstrožji obmejni režimi nikomur ne preprečujejo uveljaviti temeljne človekove pravice zaprositi za azil. Naloga UNHCR-ja je v tesnem sodelovanju z vlada in civilno družbo prisilcem za azil zagotoviti dostop do ozemlja Evropske unije in do azilnih postopkov.

Kdo je begunec?

Sodobni globalni migracijski vzorci so zelo kompleksni in zajemajo ne le begunce temveč tudi milijone ekonomskih migrantov, ki iščejo boljše življenjske pogoje, in tudi tihotapce ljudi, ki so v preži na obup in želje mnogih ljudi po vsem svetu vzpostavili poslovne aktivnosti vredne več milijard dolarjev. Vzhodna kopenska meja Evropske unije ni nikakršna izjema.

Begunci in migranti se temeljno razlikujejo in zato jih na različne načine obravnava tudi mednarodno pravo. Tako migranti, predvsem ekonomski migranti, *prostovoljno zapustijo svoje domove* z namenom poiskati boljše življenje zase in za svoje družine, medtem ko begunci *svoje domove morajo zapustiti*, da bi si rešili življenje.

Po Konvenciji o statusu beguncev iz leta 1951 je begunec oseba, ki se "zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanim na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države."

Zato se begunci, ki bežijo pred vojno ali preganjanjem, nahajajo v zelo ranljivem položaju. V svoji državi niso deležni nikakršne zaščite. Če jim druge države ne omogočijo vstopa na svoje ozemlje ali pa jih pošljejo nazaj na področja, kjer so preganjeni (tj. *vračanje oseb*), jih lahko s tem obsodijo na smrt ali mučenje oziroma na nevzdržno življenje brez spoštovanja njihovih pravic.

18000 prosilcev za azil v letu 2007

V letu 2007 je vložilo prošnjo za azil na področju srednje Evrope 18254 posameznikov, večina jih je prispela prek zunanje kopenske meje. V istem obdobju je bil 573 osebam podeljen status begunca in še 3414 osebam ostale oblike zaščite (tj. subsidiarna zaščita). Glavne države izvora prosilcev za azil se v šestih državah vzdolž zunanje meje zelo razlikujejo in tako odsevajo raznolike migracijske tokove (za podrobnejše informacije glej tabele s statistikami).

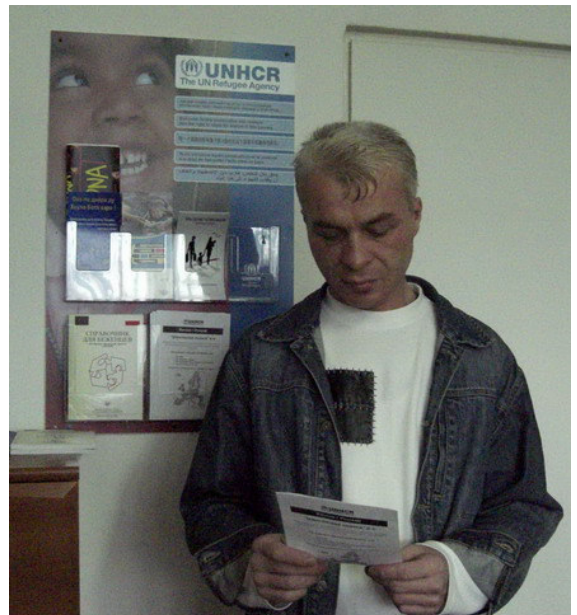
Obmejne aktivnosti UNHCR

V mesecu juniju 2007 je UNHCR pripravil Akcijski načrt v desetih točkah namenjen državam vzdolž vzhodne in jugovzhodne meje Evropske unije. Načrt predstavlja sredstvo za pomoč državam pri zagotavljanju mednarodne zaščite prosilcem za azil in beguncem, ki potujejo znotraj mešanih migracijskih tokov. Načrt pokriva deset področij, na katerih UNHCR opaža potrebo po novih pobudah. Vključena področja zajemajo vse od zbiranja in analize podatkov do obravnave sekundarnih gibanj in definiranja varnostnih strategij in intervencij, kakor tudi ureditev vračanja oseb brez statusa begunca ali ostalih oblik zaščite.

Za upravljanje mešanih migracijskih tokov UNHCR predlaga celovit regionalni pristop, ki bo vključeval tako države izvora kakor tudi tranzitne in ciljne države. Aktivnosti bi morale vključevati vse relevantne strani: tako vladne in nevladne organizacije, kakor tudi sam UNHCR.

Spremljanje obmejnih dejavnosti v vseh državah

Za regionalno predstavništvo v Budimpešti je ključnega pomena neprekinjen pritok natančnih informacij o razmerah na zunanjih mejah. Zato se je Urad z vsemi državami v regiji dogovoril o vzpostavitvi mehanizmov za spremljanje dogajanja na mejah. Tako je nevladnim partnerjem omogočen dostop do vseh nastanitvenih prostorov za begunce in prostorov obmejne policije ter s tem možnost komunikacije s prišleki, vpogled v njihove kartoteke, možnost individualnega svetovanja in poročanje UNHCR-ju. V nekaterih državah, kot sta Madžarska ali Slovaška, so ti spremljevalni mehanizmi določeni s tristranskimi sporazumi med vladami, nevladnimi organizacijami in UNHCR-jem, drugod pa je spremljanje meja utemeljeno z drugačnimi formalnimi sporazumi.

Sodelovanje z obmejnimi organi

Za boljše razumevanje begunskih tematik med varuhi meja in osebjem v sprejemnih ustanovah je UNHCR v zadnjih letih v državah regije izpeljal na stotine usposabljanj in izobraževal uslužbenca na vseh ravneh in položajih. V zadnjem desetletju sta sodelovanje in vzajemna izmenjava informacij med UNHCR-jem in varuhi meja postala stalnici pri upravljanju meja.

Dobro sodelovanje med UNHCR in obmejnimi nadzornimi organi v vseh državah dokazuje tudi razporeditev več sto informacijskih točk na ključnih mestih vzdolž celotne zunanje meje. Prišlekom so tako na razpolago informativni letaki v številnih jezikih, ki jih obveščajo o pravici do azila in jim nudijo informacije o lokalnih kontaktih za dostop do pravnega svetovanja.